

Kulturdepartementet

Yttrande över SOU 2025:100 Åtgärder mot illegal ip-tv (Ku2025/00953)

Patent- och marknadsöverdomstolen har granskat författningsförslagen i betänkandet utifrån de intressen som domstolen har att bevaka och lämnar följande synpunkter.

Författningsförslagen

Utredningen föreslår att begreppet "*avkodningsutrustning*" utgår från lagen. Lagens namn ska i stället ange "*viss utrustning för obehörig tillgång till skyddade medietjänster*". Samtidigt införs begreppet "*olaglig utrustning*" i 4 §. Patent- och marknadsöverdomstolen vill väcka frågan om lagens namn bör reflektera definitionen i 4 §, förslagsvis genom att ordet "*olaglig*" införs. Därutöver noterar Patent- och marknadsöverdomstolen att tre olika begrepp föreslås att användas för tjänster enligt lagen. I lagens namn anges "*medietjänster*", i 3 § anges "*tjänst som omfattas av lagen*" och i 5 § anges "*skyddad tjänst enligt denna lag*". Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen kan det övervägas om "*medietjänster*" ska ändras till "*tjänster*" och om det är möjligt att använda en enhetlig benämning.

Genom ett tillägg i 5 § första stycket föreslås en kriminalisering av näringsidkares marknadsföring av olaglig utrustning. Utredningen problematiserar kring parallella system i förhållande till marknadsföringslagen, att samma gärning inte får leda till dubbla sanktioner och att omständigheterna i det enskilda fallet får avgöra lagval (s. 82 f. och s. 111). Gällande eventuella dubbla sanktioner bör även marknadsstörningsavgift för näringsidkare särskilt omnämnas (29–36 §§ marknadsföringslagen). Därutöver noteras att t.ex. en ställföreträdare kan meddelas ett vitesförbud på grund av medverkansansvar för en näringsidkares marknadsföring. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen torde det dock vara uteslutet för en domstol att tillämpa marknadsföringslagen, om åtal väcks med stöd av de föreslagna 5 eller 6 §§. Det vore värdefullt om resonemanget bakom utredningens skrivning om lagval kunde utvecklas och exemplifieras.

Patent- och marknadsöverdomstolen har i och för sig ingen invändning mot att "*innehas*" införs i 5 § andra stycket. Enligt den nuvarande lagen är anskaffning respektive användning för privat bruk redan kriminaliserat. Domstolen ifrågasätter effekten av att kriminalisera också innehav, särskilt med hänsyn till att husrannsakan inte är tillgängligt med endast böter i straffskalan.

I 6 § tredje stycket föreslås ett nytt grovt brott tillsammans med fyra punkter som ska särskilt beaktas vid bedömningen av brottets svårhetsgrad. I

författningskommentaren ges exempel på när en gärning kan anses ha "föregåtts av särskild planering" (s. 112). Patent- och marknadsöverdomstolen är medveten om att exemplen motsvarar de som angavs i samband med införandet av grovt upphovsrättsbrott (s. 49 i prop. 2019/20:149). En läsning av exemplifieringen tillsammans med beskrivningen av hur försäljning av ip-tv normalt sker (s. 26 f.) kan emellertid ge intryck av att åtal för grovt brott kan komma att bli normalfallet. Patent- och marknadsöverdomstolen lyfter detta för det fall att en sådan konsekvens inte är utredningens avsikt.

Patent- och marknadsöverdomstolen har avslutningsvis inga invändningar mot den nya forumregeln i 10 a §, dvs. att målen ska handläggas av patent- och marknadsdomstolarna.

Konsekvensanalysen

Genom den nya forumregeln föreslås alltså Patent- och marknadsdomstolen bli exklusiv domstol för mål enligt lagen. Utredningen bedömer att författningsförslagen kan komma att medföra vissa kostnader för Patent- och marknadsdomstolen, samtidigt som Patent- och marknadsöverdomstolen inte omnämns. Utredningen har vidare bedömt att eventuella merkostnader för Patent- och marknadsdomstolen kan finansieras inom befintligt anslag (s. 104).

Patent- och marknadsöverdomstolen konstaterar att författningsförslagen innebär att det straffbara området utökas. Därutöver efterfrågar utredningen en kraftsamling från det allmänna, innefattande att arbetet mot illegal ip-tv ska prioriteras av bl.a. polis och åklagare (s. 88 f.). Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen kan det därmed antas att lagförslagen leder till att utredningar av den här typen av brott prioriteras och att fler åtal kommer att väckas.

Någon statistik om antal mål enligt den nuvarande lagen presenteras inte i utredningen. Det är därmed svårt att helt bedöma den framtida belastningen för patent- och marknadsdomstolarna. Patent- och marknadsöverdomstolens erfarenhet av närliggande måltyper, som upphovsrättsmål och marknadsföringsmål, är att de så gott som alltid är komplexa, omfattande och resurskrävande. Det kan därmed förutses att det kommer innebära en avsevärd arbetsbörda och därmed ökade kostnader för patent- och marknadsdomstolarna, även om det skulle bli så att antalet mål eventuellt blir begränsat.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättslagmannen Amina Lundqvist, hovrättsrådet Sara Ulfsson och tf. hovrättsassessorn Niklas Jansson, föredragande.

Amina Lundqvist

Niklas Jansson